KATALOG OPATŘENÍ	
ID_OPATŘENÍ	33
NÁZEV OPATŘENÍ	**Úprava odběrů povrchových a podzemních vod**
DATUM ZPRACOVÁNÍ	Prosinec 2005

1. POPIS PROBLÉMU

Odběry povrchových a podzemních vod mohou v některých případech způsobit nedosažení dobrého kvantitativního, příp. kvalitativního stavu útvarů podzemních vod nebo dobrého ekologického stavu útvarů povrchových vod, případně nedosažení environmentálních cílů chráněných území. Zároveň však odběry vod – a to hlavně pro pitné účely - patří k základním způsobům užívání vod. V rámci plánů oblastí povodí by se proto mělo pokud možno hledat takové řešení, které uspokojí požadavky na užívání vod a zároveň dovolí dosáhnout dobrého stavu zastiženého vodního útvaru či environmentální cíle.

Při navrhování opatření je nutné respektovat cíl opatření: Pokud je cílem dosažení dobrého kvantitativního stavu útvarů podzemních vod, je i v zájmu užívání vod stanovit takový režim odběrů podzemních vod, který nedestruuje hydrogeologický režim. Navíc dobrý kvantitativní stav útvaru podzemních vod se vztahuje na celou strukturu, nikoliv na jednotlivý odběr. Povolené odběry podzemních vod by neměly převyšovat jejich doplňování. Mnohem obtížnější a méně jednoznačná je situace, kdy vlivem odběrů podzemních vod hrozí nedosažení environmentálních cílů chráněných území (suchozemských ekosystémů), což jsou hlavně lokality Natura 2000. Zatím však tyto environmentální cíle nebyly definovány a je otázka, jestli se je podaří začlenit do prvního plánu oblastí povodí, ačkoliv Rámcová směrnice to jednoznačně požaduje. Tento druh střetů se bude muset řešit individuálně na základě podrobného odborného posouzení. Obdobná situace bude u problematiky vlivu odběrů povrchových vod na environmentálních cílů chráněných území.

Nejkomplikovanější situace nastává,pokud je indikováno, že kvůli vlivům odběrů (ať již povrchových či podzemních vod) hrozí nedosažení dobrého ekologického stavu útvarů povrchových vod. Tyto případy je nutno rozdělit na dva základní typy: útvary povrchových vod s žádnou či minimální možností manipulace průtoků povrchových vod (hlavně horní útvary povrchových vod) a útvary s možností manipulace průtoků. Pokud je jako rizikový útvar označen horní útvar povrchových vod (bez možnosti manipulace), je možností plně vyhovět požadavkům užívání vod výrazně méně. S největší pravděpodobností pak bude nutné nějakým způsobem omezit odběry, je však nutné hodnotit jak odběry povrchové, tak podzemní vody.

Na jednu stranu komplikovanější situace (ale s lepší šancí uspokojení nároků na užívání vody) je u útvarů povrchových vod s možností manipulace průtoků. Protože u odběrů povrchových vod nebude možné (snad kromě řídkých výjimek) prohlásit útvar z tohoto důvodu za silně ovlivněný – nejedná se totiž o nevratnou změnu – je nutné v těchto případech zkusit na základě modelu, do kterého budou vstupovat všechny odběry povrchových i podzemních vod, vypouštění, manipulace a převody vody takové řešení, které skloubí v maximální míře požadavky na užívání vody s požadavkem na dosažení dobrého ekologického stavu útvarů povrchových vod.

V takovýchto případech zcela jistě dojde k situacím, kdy bude nutné rozhodovat o prioritách v užívání – tj. střety mezi odběry vod pro pitné účely (včetně jejich zabezpečenosti), ostatní odběry, výroba elektrické energie, plavba, ochrana před povodněmi, rekreace a chov ryb. (Možno využít příslušné normy např. ČSN 73 6815)

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 431/2001 Sb., o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a o údajích pro vodní bilanci

Vyhláška č. 432/2001 Sb., o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasu a vyjádření vodoprávního úřadu, v platném znění

3. POPIS OPATŘENÍ

Jako základní typ opatření lze v případě omezení odběrů povrchových a podzemních vod považovat vodohospodářské povolení/rozhodnutí, které reguluje odběry dlouhodobě. V případě podzemních vod k tomu lze připočíst institut minimálních hladin (viz. § 37 vodního zákona) a v odůvodněných případech i minimální zůstatkový průtok ve vodním toku, které mohou hlavně v případě nepříznivých klimatických podmínek dočasně omezit čerpané množství podzemních vod. Dále je nutno uplatňovat i u odběrů povrchových vod institut minimálního zůstatkového průtoku ve vodním toku (viz. § 36 vodního zákona).

4. PODMÍNKY REALIZACE

Změna vodoprávního rozhodnutí je v zásadě možná. Změnu a zrušení povolení k nakládání s vodami řeší § 12 zákona o vodách.

5. MOŽNÉ STŘETY

Pokud bude dodržen postup, navržený výše, budou omezení odběrů minimalizovány. Může však dojít k určitému omezení jiných způsobů nakládání s vodami v souvislosti s nutnou změnou manipulačních řádů. Jako problematické se může v některých povodích ukázat zajištění vysokých odběrů nároků na vodu. pro elektrárny, pokud nedojde ke změnám technologie chlazení (velké ztráty vody).

V budoucnu může dojít k určitým střetům mezi požadavky na užívání vod (odběry povrchových a podzemních vod) a podmínkami, nutnými k zajištění ochrany lokalit Natura 2000.

6. EFEKTY A DOPADY OPATŘENÍ

6.1. PRIMÁRNÍ EFEKTY

Při úpravě režimu odběrů podzemních vod v nutných případech dojde k minimalizaci nebezpečí nevratných změn hydrogeologického režimu, které by v důsledku nejvíce poškodilo právě užívání podzemních vod (množství nebo jakost). Při citlivých úpravách odběrů povrchových a podzemních vod, doprovázených nutnými změnami manipulačních (jímacích) řádů, bude zajištěn jak dobrý ekologický stav útvarů povrchových vod, tak nejdůležitější požadavky na užívání vody.

6.2. SEKUNDÁRNÍ EFEKTY

7. SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÝ DOPAD

Pokud by proběhlo omezování odběrů pouze na základě porovnání s dodržením dobrého stavu, byl by sociální a ekonomický dopad těchto opatření velice negativní. Zatím naprosto neřešenou otázkou by byla kompenzace takovýchto negativních dopadů. V Anglii například byly odběry, které neumožňovaly dosažení dobrého stavu „odkoupeny“, tj. povolení k nim bylo zrušeno na základě finanční náhrady.

Naopak by došlo ke zlepšení ekologické funkce toků.

8. INTERAKCE S OSTATNÍMI OPATŘENÍMI

V případě rizika nedosažení dobrého ekologického stavu útvarů povrchových vod je nutné opatření navrhovat dohromady pro odběry povrchových a podzemních vod, v případě útvarů povrchových vod s možností manipulace průtoků je nutné řešit všechny typy užívání vody jako celek a respektovat fakt, že významnější nakládání s vodou se mohou projevovat v dalších vodních útvarech směrem po toku.

9. STANOVENÍ NÁKLADŮ

Zatím nespecifikováno.

10.ČASOVÉ HLEDISKO

Realizace opatření a jejich efekt jsou z časového hlediska velmi krátké. Časově náročnější však bude pořízení nutných dat a zpracování komplexních návrhů řešení.

Příprava a realizace	krátkodobá	0-3 let	
Příprava a realizace	střednědobá	4-6 let	X
Příprava a realizace	dlouhodobá	7 a více let	X

rychlost efektu	krátkodobá	0-3 let	X
rychlost efektu	střednědobá	4-6 let	
rychlost efektu	dlouhodobá	7 a více let	

11. DALŠÍ FAKTORY

Aby bylo možné navrhnout efektivní skloubení požadavků na užívání vody s požadavky na dobrý stav vodních útvarů, bude nutné shromáždit dostatečné množství věrohodných dat, neboť tato řešení jsou možná jen modelovým řešením.

Dalším nutným faktorem bude nutnost upravit metodiku vodní a vodohospodářské bilance, aby zohlednila požadavky na dobrý stav vodních útvarů včetně postupů řešení. Ve stejnou dobu bude nutné více zohledňovat výsledky bilance při procesu povolování odběrů a vypouštění.

12. PODKLADY

PRÁVNÍ PŘEDPISY

[1] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách ve znění pozdějších předpisů

[2] Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 431/2001 Sb., o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a o údajích pro vodní bilanci

[3] Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 432/2001 Sb., o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasu a vyjádření vodoprávního úřadu, v platném znění

NORMY A TNV

[4] ČSN 75 2405 Vodohospodářská řešení vodních nádrží

OSTATNÍ

[5] Zeman, V., Prchalová, H., Rosendorf, P., Vyskoč, P. (2005) : Zásady zpracování vodní bilance a využití jejich výstupů pro přípravu plánů oblastí povodí, VÚV T.G.M. Praha, květen 2005